

Місцевий екологічний план дій “Вода для життя”

(скорочена популярна версія)

Опис проблеми .

Екологічна ситуація у долині р. Серет на території м. Чорткова є кризовою. Протягом багатьох років планування господарської діяльності та розвитку м. Чорткова здійснювалося нераціонально – із зосередженням екологічно небезпечних об'єктів та щільної забудови у річковій долині, зокрема – на заплавах ділянках, у безпосередній близькості до річкового русла. Масовими та систематичними були і є порушення норм природоохоронного, земельного та водного законодавства. В першу чергу це стосується недотримання режиму водоохоронних зон, невизначеності меж та недотримання режиму прибережних захисних смуг (ПЗС), скиданням безпосередньо у річку великих обсягів неочищених комунальних та промислових стоків, невирішеністю проблем поводження з побутовими відходами, недостатньо обґрунтованими змінами природного річища Серету тощо. Шкідливий вплив на річку посилюється тим, що на багатьох ділянках річкової долини значно зменшені площі зелених насаджень, часто під впливом господарської діяльності швидко деградує або майже повністю зруйнований природний рослинний покрив. Усе це викликає небезпечну за обсягами ерозію поверхневого шару ґрунту, замулення русла ріки, втрату нею водності, порушення процесів природного живлення підземних джерел. Сьогодні воду р. Серет та його допливів на території Чортківського району за показниками якості можна віднести до забруднених, а на окремих його ділянках – до дуже забрудненої.

Вихід з кризової екологічної ситуації можливий лише за умови формування пріоритетного ставлення до вирішення екологічних проблем зі сторони органів державної влади, місцевого самоврядування, суб'єктів господарської діяльності, засобів масової інформації, наукових, освітніх закладів, громадських та релігійних організацій, усієї громади міста. Подолання негативних явищ стане досяжним лише за умови забезпечення стратегічного планування розвитку міста та регіону з урахуванням екологічних, економічних та соціальних чинників, а також при налагодженні відповідного інформаційного, правового та фінансового забезпечення цього процесу. Для того, аби природна екосистема річкової долини почала активно відновлюватися, повинні відбутися суттєві зміни у стереотипах ведення господарської

діяльності, у людей повинна сформуватися якісно нова, екологічно-орієнтована свідомість. За влучним висловом Г. Дейлі, “потрібен не вдосконалений аналіз хибного бачення, а нове бачення”.

Лише такий підхід відповідатиме базовим принципам інтегрального управління природними ресурсами річкових басейнів, що проголошені Рамковою водною директивою Європейського Союзу. Саме його визначено в якості визначального орієнтира для розробки Місцевого екологічного плану (МЕП) для м. Чорткова.

Вже найближчим часом усім зацікавленим сторонам процесу розробки та впровадження МЕП необхідно здійснити цілу низку послідовних науково-обґрунтованих заходів, спрямованих на зменшення негативного антропогенного тиску на екосистему річки та на поступове наближення її до природного стану.

Ситуацію, що склалася за останні роки у водному господарстві м. Чорткова, також є критичною. Незважаючи на те, що рівень уваги громадськості до питань водопостачання, водовідведення та очистки стічних вод протягом тривалого часу був і залишається доволі високим, фактична якість послуг водокористування продовжує погіршуватися. Враховуючи загалом складну екологічну ситуацію у м. Чорткові, наявність зони радіонуклідного забруднення території внаслідок Чорнобильської катастрофи, додатковий негативний вплив водного фактора на стан громадського здоров'я є вкрай небажаним.

Більшу частину питної води населення Чорткова отримує з інфільтраційного водозабору, розташованого у долині р. Серет на віддалі близько 4 км. від міста. Проектна технологія отримання, доочищення та доставки води з поверхневої водойми (р. Серет) є досить складною, ресурсномісткою та малоефективною. В той же час, за даними відділу “Геоінформ” по Тернопільській області, потреби міста у питному водопостачанні можуть бути задоволені за рахунок підземних джерел – за умови раціонального використання останніх.

На протязі 2004 року питна вода у м. Чорткові не відповідала вимогам Держстандарту по бактеріальному забрудненню, загальній жорсткості та вмісту заліза. На більшості водозаборів якість води погіршується у літній період та при повенях. Високою є забрудненість води по бактеріологічних показниках у розподільчій мережі. Ймовірно, що саме з негативним впливом водного фактора на здоров'я пов'язані показники захворюваності кишковими інфекціями та вірусним гепатитом А, які протягом останніх років є одними з найвищих у Тернопільській області.

Найбільш небезпечною в системі господарсько-питного водопостачання є саме розподільча водопровідна мережа, 66% якої знаходиться в аварійному стані. Натомість планово-попереджувальний ремонт водогосподарських мереж поступився місцем безсистемним аварійно-відбудовним роботам, витрати на які у 2 - 3 рази вищі. Контроль за якістю поданої питної води є неповним та технологічно недосконалим. Відомча лабораторія Чортківського виробничого управління водно-каналізаційного

господарства (ВУВКГ) не акредитована органами Держстандарту, а також недостатньо забезпечена хімічними реактивами та обладнанням.

Втрати води у водогосподарській системі м. Чорткова за звітними даними водоканалу становлять 15 %. Однак зважаючи на примітивні методи розрахунку цього показника, значну зношеність водопровідних мереж, відсутність ефективної системи обліку, як при водозаборі, так і при реалізації питної води кінцевим споживачам, можна припустити, що фактична величина втрат багатократно перевищує звітні дані. За приблизними оцінками міського Голови, втрати води на Чортківському ВУВКГ становлять близько 60 %.

Кризовим є фінансовий стан Чортківського ВУВКГ. Головною причиною цього є неврегульованість питань щодо розрахунків за послуги водокористування, великі обсяги втрат води у мережах та високовитратне енергоспоживання. Станом на 1 січня 2005 року заборгованість за надані послуги водопостачання та водовідведення склала 453,7 тис. грн. Кредиторська заборгованість Чортківського ВУВКГ складає 561,4 тис. грн. у т. ч. заборгованість за енергоносії 253,7 тис. грн. Щорічно на підйом і подачу питної води у м. Чорткові використовується більше 1 млн. квт. год. електроенергії. Фактичні витрати електроенергії на 1 куб. м. води за 2004 рік склали 1,5 квт. год. на куб. м. Тоді як в середньому по Україні на підготовку та подачу 1 куб. м. води витрачається 1 квт. год. Є очевидним той факт, що громада міста не в змозі утримувати водогосподарську систему з такими високими питомими витратами матеріальних і енергетичних ресурсів, за таких обсягів втрат та нерационального витрачання питної води.

Протяжність головних колекторів водовідведення і каналізаційних мереж Чортківського ВУВКГ становить 40,4 км, з них у аварійному стані перебуває 14,5 км. Значну частину житлового фонду м. Чорткова не каналізовано.

Біологічна очистка на існуючих очисних спорудах Чортківського ВУВКГ не ведеться. Очисні споруди в м. Чорткові рішенням Уряду віднесено до „Переліку екологічно-небезпечних об'єктів України”, адже через неефективну роботу очисних споруд щорічно скидається у р. Серет близько 1 млн. куб. м. неочищених стоків. Зношеність технологічного обладнання та будівельної частини очисних споруд складає 80%. Питання щодо реконструкції очисних споруд не вирішується протягом багатьох років. У 2004 р. екологічна ситуація на території м. Чорткова ускладнилася у зв'язку з виходом з ладу очисних споруд ВАТ Чортківський м'ясокомбінат”, які приймають зворотні води підприємств Чортківської промислової зони.

Вихід з кризової ситуації у справі водокористування можливий лише за умови формування пріоритетного ставлення до вирішення водогосподарських проблем з боку усіх зацікавлених сторін. Подолання кризових явищ стане досяжним лише при налагодженні ефективного управління муніципальною інфраструктурою водокористування, досягненні відповідного фінансового, технічного, кадрового,

інформаційного забезпечення цього процесу, впровадження системних заходів з енергозбереження та економії води у комунальному секторі та за умови формуванні якісно нової культури водоспоживання.

Пріоритетне ставлення до проблем водопостачання визначено стратегічними документами ООН та Європейського Союзу, серед яких “Цілі розвитку тисячоліття”, схвалені на Всесвітньому Самміті у Йоганнесбургу 2002 р. та «Глобальна водна ініціатива ЄС». Рішенням Комісії зі сталого розвитку ООН 2004 – 2005 роки оголошено роками вирішення проблем водопостачання та санітарії.

За результатами громадської оцінки пріоритетності екологічних проблем міста саме ці питання обрано в якості одного з головних орієнтирів для розробки та визначення стратегічних цілей «Місцевого екологічного плану дій для м. Чорткова “Вода для життя”».

***Господня Земля і все , що на ній , вселенна і мешканці її,
бо заклав Він її на морях, і на річках її встановив
("Книга псалмів". Псалом 23)***

Стратегічна ціль “Жива річка”.

1. Поступове повернення річкової долини Серету в наближений до природного стан :
 - як живої, цілісної, сталої та здатної до самоочищення екосистеми
 - як території, де зосереджено цінні зразки біологічного та ландшафтного різноманіття краю
 - як безпечного та здорового середовища життєдіяльності
 - як важливого елемента спільної природної та культурної спадщини міської громади
 - джерела задоволення її культурно-естетичних, екологічних, рекреаційних, соціальних, економічних та інших інтересів у майбутньому.

Стратегічні завдання:

Завдання 1. Суттєво зменшити рівень антропогенного тиску на екосистему річкової долини шляхом :

- повного припинення скидання у річку неочищених побутових та промислових стічних вод
- ліквідації стихійних сміттєзвалищ та налагодження повного видалення твердих побутових відходів з водоохоронних зон, територій житлового, громадського та господарського призначення

- визначення меж прибережних захисних смуг, водоохоронних зон та дотримання режиму їхнього утримання
- впорядкування та розширення існуючих, створення нових зон зелених насаджень, що виконують водоохоронну, ґрунтозахисну, кліматорегулюючу, рекреаційну, естетичну та ін. функції.
- створення заповідних об'єктів та територій в складі регіонального ландшафтного парку "Моклеків" та зон історичного охоронюваного ландшафту міста.
- поступового винесення за межі річкової заплави центру господарської активності та забудови, у першу чергу – екологічно-небезпечних підприємств.

Першочергові операційні заходи:

1. Планується розробити у 2005 році "Проект водоохоронних зон р. Серет на території м. Чорткова". До розроблення цього Проекту рекомендується утриматися від розгляду питань щодо виділення під забудову земель річкової заплави, а також земельних ділянок, розташованих в межах 50-100 метрів від русла річки.
2. У відповідності до норм Водного Кодексу України та Проектів водоохоронних зон пропонується визначити (на протязі 2005 року), позначити на місцевості (на протязі 2005 - 2006 років) межі прибережних захисних смуг (ПЗС) р. Серет та систематично контролювати режим їхнього утримання .
3. За рахунок коштів обласного Фонду охорони навколишнього природного середовища та державних програм планується провести у 2005 – 2006 р. комплексні моніторингові дослідження стану довкілля на території м. Чорткова, прилеглих до нього сільських рад та угідь Державного лісового фонду, що виконують важливі водоохоронні, кліматорегулюючі та ґрунтозахисні функції. Необхідно передбачити визначення вмісту речовин - забрудників атмосфери, ґрунтів, поверхневих та підземних вод, живих організмів, оцінку фізичних факторів (у т. ч. радіоактивності), показників гідрологічного режиму, а також індикаторів екологічного стану природних та штучно створених екосистем .
4. Провести науково обґрунтоване залуження та створення багаторічних насаджень місцевих видів дерев та чагарників на розораних ділянках ПЗС, річкової заплави та схилів річкових долин з кутом нахилу більше 5 градусів.
5. Розробити в складі місцевих Програм охорони довкілля на 2005 – 2010 роки Схему формування екомережі на території м. Чорткова та Чортківського району.
6. Забезпечити створення умов для збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, гідрологічних, геологічних пам'яток природи, об'єктів історико-культурної спадщини долини р. Серет. Подати у встановленому чинним законодавством порядку до Держуправління екології та природних ресурсів у Тернопільській області клопотання щодо створення об'єктів та територій природно-

заповідного фонду у межах проектованого регіонального ландшафтного парку “Моклеків”.

7. Звернутися до Держуправління екології та природних ресурсів у Тернопільській області з пропозицією щодо надання статусу місцевих пам'яток природи деревам-екзотам та деревам-довгожителям, які знаходяться на території Чортківської міської ради.

8. На протязі 2005-2006 років провести першочергові заходи із зменшення негативних наслідків нераціональної техногенної діяльності у річковій долині, зокрема:

- у відповідності до термінів, визначених “Програмою (планом дій) з охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки Чортківського району на 2001 – 2005 роки” вивести за межі житлової забудови та заплави р. Серет екологічно-шкідливі підприємства (автопарк та автозаправну станцію Чортківського держлісгоспу, ВАТ “Райагрохім”, ливарний завод, АПТ “Кооптранс”, рембуддільницю ПСРБД, комбінат комунальних підприємств).

- здійснення догляду та ремонту існуючих у межах м. Чорткова гідротехнічних споруд, а також заходів із запобігання руйнівній дії вод.

- проведення науково обґрунтованої очистки русла та укріплення берегів р. Серет (у т. ч. засобами залуження та лісомеліорації).

- припинення скидання у р. Серет неочищених побутових та промислових стоків.

9. У першу чергу протягом 2005 року ліквідувати стихійні сміттєзвалища у прибережній захисній смузі р. Серет.

10. Силами районного відділу УМВСУ, загону муніципальної міліції, санепідслужби, екоінспекції, Чортківської міської ради забезпечити постійний контроль за випадками протизаконного скидання побутових відходів у прибережних смугах р. Серет, його допливів, а також у санітарних захисних зонах джерел водопостачання. Вживати штрафні санкції в усіх виявлених випадках порушень природоохоронного законодавства, зокрема при виявленні правопорушень у сфері поводження з відходами, а також у випадках самовільних рубок дерев, самозахоплення земель, бракон'єрства, випалювання сухої рослинності тощо.

11. Налагодити процес регулярного та повного видалення твердих побутових відходів з усіх кварталів м. Чорткова - у першу чергу із зон житлової та громадської забудови.

12. Забезпечити організаційне та правове сприяння, пільговий податковий режим по відношенню до підприємств усіх форм власності, які надають послуги у сфері поводження з відходами, у напрямку зменшення обсягів їхнього утворення, утилізації вторинної сировини, переробки органічних відходів тощо.

Перспективні операційні заходи:

1. Поступово виводити з річкової заплави виробничі підприємства, торгові та складські об'єкти, зменшувати щільність житлової забудови. Перепланувати

звільнені ділянки заплави та крутосхили надзаплавних терас за принципами ландшафтної архітектури у напрямку створення багаторічних насаджень, що виконують водоохоронну, ґрунтозахисну, лісомеліоративну та рекреаційну функцію.

2. Розвиток територій Білівської, Горишньовигнанської, Угринської та Росохацької сільських рад, які за Генеральним планом м. Чорткова у майбутньому повинні відійти до землеволодінь Чортківської міської ради, планувати з урахуванням збереження та відновлення природних екосистем та включення найбільш цінних з природоохоронної точки зору ділянок до регіонального ландшафтного парку "Моклеків".

3. Перейти до практики повного роздільного збирання твердих побутових відходів, що включала б максимально можливе скорочення обсягів їхнього утворення, а також - поновлення, повторне використання, утилізацію відходів та безпечне поховання групи токсичних відходів.

***Із зникненням незайманої природи ми усі немовби приречені
на скажену гонку по технократичному мурашнику,
без жодного шансу на хвилину спокою та роздуму
Воллес Стегнер***

Завдання 2. Переорієнтувати розвиток територій річкової долини Серету, зробивши її придатною для відпочинку, занять спортом, розвитку туризму .

Першочергові операційні заходи:

1. Провести інвентаризацію, визначення правового режиму, впорядкування та розширення площ існуючих зелених зон відпочинку у річковій долині, а також на територіях громадської та житлової забудови (парків, скверів, прибережних та вуличних зелених насаджень і т. ін.) , у т. ч. міського парку відпочинку та паркової зони на північно-західній околиці міста.

2. Відновити діяльність комунального "зеленого господарства". Сприяти створенню та ефективній діяльності підприємств різних форм власності, що надаватимуть послуги озеленення, догляду за зеленим насадженнями, вирощування лікарських, плодкових та декоративних рослин, переробці органічних відходів.

Перспективні операційні заходи:

1. Протягом 2005 – 2008 р. виготовити проект та провести реконструкцію центрального міського парку, виділивши у ньому колекційні ділянки (дендрарій), зони

масового відпочинку, у т. ч. дитячого, заняття спортом, а також території, що виконують водоохоронні функції.

3. Протягом 2006 – 2008 р. розробити проекти нових рекреаційних зон та зон охоронюваного історичного ландшафту, виділити територію в натурі, провести реконструкцію, залуження та створення нових багаторічних зелених насаджень:

- у парковій зоні на північно-західній околиці міста (водоохоронна зона ставків с. Біла, заплава Серету, зони санітарного захисту водозабору “Стара насосна”)

- у мікрорайоні новобудов “Кадуб”,

- на заплаві ділянці Серету (в районі греблі, гуртожитків педагогічного училища та медичного коледжу, ЗОШ № 7).

- у передмісті “Синякове” (водоохоронна зона довкола ставу)

- навколо Чортківського замку

- на водозбірних територіях водозабору “Рудькова Балка”.

3. Розглянути питання щодо створення у Чорткові ботанічних пам’яток природи, пам’яток садово-паркового мистецтва, зокрема - ботанічного саду та парку етнокультури Західного Поділля.

4. Розробити проект історико-архітектурного заповідника у центральній частині міста.

***Завдання порятунку природи буде здійснено лише тими,
хто знає та любить те, що їм належить врятувати
Девід Р. Брауер, “С’єрра клуб”***

Завдання 3. Сприяти усвідомленню міською громадою власної визначальної ролі у розв’язанні проблем довкілля та розвитку міста. Забезпечення права людей на отримання об’єктивної інформації про стан довкілля.

Першочергові операційні заходи:

1. Винести районну та міську Програми охорони довкілля на 2005 – 2010 роки на громадське обговорення.

2. Сприяти громадянським ініціативам та процесам самоорганізації у міській громаді, зокрема - розробленню “Статуту територіальної громади м. Чорткова” та створенню громадських рад при органах влади.

Охорона природи повинна стати моральною категорією і користуватися пріоритетом за будь-яких політичних ситуацій.

Микола Амосов

Завдання 4. Сприяти формуванню пріоритетного ставлення до проблем збереження довкілля зі сторони: органів державної влади, місцевого самоврядування, суб'єктів господарської діяльності, засобів масової інформації, наукових, освітніх закладів, громадських та релігійних організацій, усієї громади міста.

Операційні заходи:

1. При розробці місцевих та регіональних програм соціально-економічного та культурного розвитку передбачити інтегральне врахування екологічних, соціо-культурних та економічних чинників у відповідності до засад сталого розвитку, поваги до громадських інтересів та з урахуванням прав прийдешніх поколінь людей.

2. Забезпечити на місцевому рівні практичну реалізацію положень Оргуської Конвенції "Про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля".

3. Вишукати кошти (у тому числі за рахунок міського, районного та обласного бюджетів на 2005 рік, а також за рахунок державних цільових програм та проектів міжнародної допомоги), для реалізації першочергових заходів Місцевого екологічного плану дій "Вода для життя".

4. У відповідності до компетенції та повноважень організацій та установ надати забезпечити інформаційну та організаційну підтримку у виконанні основних заходів громадського проекту "Місцевий екологічний план - бачення громадою свого майбутнього», що спрямовані на реалізацію його мети: "за свідомої участі представників усіх секторів міської громади розробити місцевий екологічний план (МЕП) та домогтися його врахування при розробці, затвердженні та реалізації Генерального плану м. Чорткова, а також місцевих Програм охорони довкілля та розвитку на наступні роки".

5. Координаційній групі зацікавлених сторін розробити критерії для оцінки ефективності виконання Місцевого екологічного плану дій "Вода для життя". Щороку розглядати питання про виконання заходів Місцевого екологічного плану на громадських слуханнях .

6. Звернутися до Міністерства охорони навколишнього природного середовища України з пропозицією: на підставі положень ст. 7 Оргуської Конвенції організувати та провести протягом 2005 року громадське обговорення "Державної програми екологічного оздоровлення басейну р. Дністер".

*Людина знищує природне середовище існування,
а штучне середовище знищує її*
Станіслав Лем

Завдання 5. Забезпечити обов'язкове врахування екологічних пріоритетів при розробці місцевих стратегічних планів та програм економічного, соціального, культурного розвитку.

Першочергові операційні заходи:

1. Звернутися до Чортківської міської ради, Чортківської районної ради та Чортківської райдержадміністрації з пропозицією про розроблення в складі Програм охорони довкілля на 2005 – 2010 роки Схем формування місцевої екомережі.
2. Звернутися до Містобудівної Ради Тернопільської області з пропозицією щодо відхилення існуючого Проекту Генерального плану м. Чорткова з метою:
 - проведення громадських слухань даного Проекту у відповідності до ст. 18 Закону “Про планування та забудову територій”, ст. 6, 7 Оргуської Конвенції “Про доступ до інформації участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, ст. 10, 11, 14 Закону “Про екологічну експертизу”, Указу Президента України “Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади”, Постанови Кабінету Міністрів України “Про механізм участі громадян у процесі формування та реалізації державної політики центральними та місцевими органами виконавчої влади”, Положення Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про участь громадськості у прийнятті рішень у сфері охорони довкілля».
 - розроблення у відповідності до чинного законодавства України розділу проекту «Оцінка впливу на навколишнє природне середовище» (ОВНС), зокрема, в частині «Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. Формування екологічної мережі».
 - доопрацювання відповідних розділів проекту Генерального плану м. Чорткова у відповідності до положень національних програм, зокрема: “Програми розвитку екомережі України”, “Програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2002 — 2005 роки та на період до 2010 року”, Програми “Питна вода України”, та ін.
 - погодження з положень Генерального плану з Проектом водоохоронних зон р. Серет.

*Давати перевагу істині природи над істиною закону людського –
основна ознака мудрості.
Анахарсис, цар скіфів
("Бібліотеки" Діодора Сіцилійського).*

Завдання 6. Виховання світоглядних принципів життя у гармонії з Природою.

Операційні заходи:

1. Розпочати у місцевій громаді інформаційну та виховну кампанію з метою роз'яснення необхідності відновлення природного стану річкової долини, ренатуралізації порушених та засмічених ділянок р. Серет, дотримання режиму ПЗС згідно Водного кодексу України, створення об'єктів природно-заповідного фонду.
2. Передбачити першочергове залучення до участі у інформаційних та виховних заходах депутатів місцевих рад, викладачів, студентської та учнівської молоді, учасників громадських організацій, релігійних громад, засобів масової інформації. Розглянути питання щодо розробки та впровадження за участі громадських природоохоронних організацій освітньо-виховної програми „У гармонії з природою”, якою передбачалося би проведення у навчальних закладах міста та району щомісячних Днів екологічних знань, учнівських природоохоронних конкурсів, участь у конкретних природоохоронних та краєзнавчих акціях , дослідницькій діяльності тощо.

Найважливіші проблеми, що стоять перед людьми, неможливо розв'язати на тому рівні мислення, на якому ми перебували, створюючи їх
Альберт Ейнштейн

Стратегічні цілі

“Стале водне господарство для Чорткова”.

1. Першочергове забезпечення населення міста водою для задоволення питних, фізіологічних, санітарно-гігієнічних та побутових потреб .
2. Раціональне використання, захист від забруднення та збереження джерел водопостачання для задоволення потреб майбутніх поколінь людей у воді.
3. Ефективне та безпечне водовідведення .

4. Покращення стану здоров'я та якості життя мешканців міста.

Кожний з нас повинен взяти на себе більшу відповідальність за погіршення довкілля. Кожний з нас повинен суворо поглянути на звички і дії, що відображують цю згубну кризу і призвели до неї
Альберт Гор

Стратегічні завдання :

Завдання 1. Сприяти вільному доступу до інформації про стан водопостачання міста, вихованню культури водоспоживання та формуванню пріоритетного ставлення до водогосподарських проблем міста зі сторони влади та міської громади.

Першочергові операційні заходи :

1. У відповідності до положень Закону України “Про питну воду та питне водопостачання” забезпечити вільний доступ до інформації про якість питної води, стан джерел та систем питного водопостачання, порядку формування нормативів питного водопостачання та тарифів на послуги централізованого водопостачання і водовідведення шляхом регулярного оприлюднення у місцевих ЗМІ результатів державного та відомчого моніторингу стану води і систем питного водопостачання. У разі, коли питна вода має відхилення від держстандарту, негайно інформувати споживачів через про її якість та вживати заходів, пов'язаних з відверненням загрози здоров'ю людей.
2. Враховуючи кризовий фінансовий та технічний стан Чортківського водоканалу, щорічно заслуховувати на сесіях Чортківської міської, Чортківської районної ради, Колегіях Чортківської райдержадміністрації звіти його керівництва про стан водозабезпечення та водовідведення, динаміку показників платіжної заборгованості, та в першу чергу – про здійснення заходів організаційного, науково-технічного, санітарно-епідеміологічного, природоохоронного, економічного, правового характеру щодо поліпшення якості питної води, розвитку питного водопостачання, охорони джерел і систем питного водопостачання, відновлення запасів питної води.
3. Розпочати у ЗМІ, дитячих дошкільних та освітніх закладах інформаційну та виховну кампанію, спрямовану на формування якісно нової культури водоспоживання в напрямку економного використання води, зменшення обсягів її нераціонального витрачання, пропагування заходів енергозбереження у комунальному секторі, забезпечення своєчасності розрахунків за спожиті комунальні послуги, розуміння важливості вживання якісної питної води для збереження здоров'я. Передбачити

заходи з ознайомлення учнів загальноосвітніх шкіл міста з діяльністю об'єктів Чортківського водоканалу.

4. Сприяти встановленню відносин солідарної відповідальності за забезпечення режиму експлуатації централізованих та децентралізованих об'єктів водопостачання між комунальними підприємствами, місцевими органами влади, підприємцями та громадськістю.

5. Сприяти процесам самоорганізації у підприємницькому середовищі, інвестуванню у ресурсозберігаючі та енергоефективні проекти розвитку систем життєзабезпечення міста. Підтримати ідею створення добровільного Благодійного фонду розвитку міста.

Досягайте максимальної ефективності виробництва при мінімальних витратах природних ресурсів: робіть більше, використовуючи менше
Принципи екологічного світогляду за Дж. Т. Міллером

Завдання 2. Реконструкція існуючих, будівництво нових систем централізованого та нецентралізованого водопостачання міста у напрямку радикального зменшення втрат енергії та води у процесі її виробництва та транспортування .

Першочергові операційні заходи :

1. Враховуючи кризовий стан комунального водного господарства. Чорткова, при уточненні міського, районного та обласного бюджетів на 2005 рік, передбачити виділення коштів для проведення першочергових протиаварійних заходів у водогосподарській мережі м. Чорткова.

2. Вважати здійснення системних заходів з економії води та енергії на об'єктах та мережах водопостачання та водовідведення пріоритетним стратегічним напрямком у плані дій по виходу водного господарства Чорткова з критичного стану.

3. Впровадити систему ефективного обліку піднятої та реалізованої води. Домогтися реалізації води індивідуальним споживачам, підприємствам та організаціям при 100% встановленні лічильників води. Обов'язковою умовою підключення споживачів до водопровідних мереж повинна стати наявність приладів обліку. Використовувати сучасні витратоміри для обліку піднятої та реалізованої води.

4. Вишукати фінансові та організаційні можливості для проведення енергетичного аудиту Чортківського водоканалу. За його результатами провести аналіз втрат енергії на усіх етапах водокористування, визначити можливості її економії, визначити перелік

пріоритетних енергозберігаючих заходів та скласти стратегічний менеджмент-план дій з енергозбереження та енергоефективності.

5. Сприяти залученню кредитних коштів та зовнішніх інвестицій, у тому числі від приватного бізнесу, для реалізації енергозберігаючих проектів. Зекономлені в результаті заходів з енергозбереження кошти використовувати виключно для погашення кредитів та з метою подальшого покращення якості водопостачання та водовідведення.

6. При проведенні реконструкції систем водопостачання передбачити застосування засобів підвищення енергоефективності (встановлення економічних насосів сучасної конструкції, профілактичний ремонт сантехніки і т. ін.).

7. Звернутися до Державного управління житлово-комунального господарства при Тернопільській ОДА з пропозиціями:

- щодо проведення поглибленого аналізу фінансово-господарської діяльності Чортківського водоканалу.

- щодо надання консультативної допомоги Чортківському водоканалу у напрямку зменшення заборгованості споживачів за надані послуги водокористування, а також щодо оптимізації управлінських рішень у сфері централізованого водопостачання та водовідведення

- розглянути питання щодо створення мобільної групи по наданню інженерно-технічної допомоги водоканалам області..

8. Рекомендувати Чортківській міській раді та керівництву Чортківського водоканалу здійснити наступні термінові заходи :

- з метою залучення додаткових коштів спільно розробити бізнес-план антикризових заходів та першочергового етапу реконструкції водогосподарських систем м. Чорткова.

- вивчити та застосувати успішний управлінський досвід водоканалів інших міст України.

- з метою досягнення фінансової стабільності Чортківського водоканалу домогтися практичної реалізації принципу своєчасної та повної оплати кожним споживачем за реально надані послуги водопостачання.

- подати до Державного Комітету житлово-комунального господарства України заявку щодо фінансування у 2005 році за бюджетною Програмою "Розвиток та реконструкція централізованих систем водопостачання та водовідведення" та включення заходів з реконструкції об'єктів Чортківського водоканалу до переліку пілотних проектів реформування та розвитку у сфері централізованого водопостачання та водовідведення,

- виявити основні аварійні ділянки мережі водопостачання на території м. Чорткова та провести їхню реконструкцію на основі сучасних технологій. Провести ремонт запірної

арматури на водопровідних мережах, насосних станціях та водозаборах. У подальшому систематизувати проведення ремонтних робіт водопровідної мережі та водозабірної арматури з метою недопущення втрат та вторинного забруднення питної води у розподільчій мережі.

- провести ремонт та впорядкування зон санітарної охорони водозабору “Рудькова Балка”,
- врегулювати правові та технологічні аспекти використання для водопостачання міста водозаборів Чортківського заводу “Агромаш (“Камінна криниця”) та ВАТ “Чортківський м’ясокомбінат”.
- провести заміну піщано-гравійного фільтра на інфільтраційному водозаборі
- відновити роботу всіх існуючих водних свердловин комунальних водозаборів, з тим, аби вже ближчим часом відмовитись від закупівлі води водозабору “Укрзалізниці”.

8. З метою напрацювання ефективних управлінських рішень та пошуку можливостей фінансування реконструкції об’єктів водокористування з Держбюджету виступити з ініціативою проведення у м. Чорткові виїзного засідання Громадської ради при Державному комітеті комунального господарства України.

9. З метою підготовки фахівців та підвищення кваліфікації керівних кадрів органів місцевого самоврядування та Чортківського водоканалу з питань реалізації державної політики у сфері водокористування регулярно направляти їх на навчання у Державній академії житлово-комунального господарства Держжитлокомунгоспу.

Перспективні операційні заходи:

1. Вирішити питання щодо реконструкції водозабору “Рудькова Балка” та будівництва станції доочистки води на інфільтраційному водозаборі.

***Гарантувати права людини на питну воду, чисте повітря, продовольчу безпеку, незабруднені землі, житло та безпечні санітарні умови, віднайшовши для цього необхідні національні та міжнародні ресурси.
“Хартія Землі”***

Завдання 3. Досягнення гарантованої повної відповідності державним стандартам якості води та нормативам водоспоживання . Поступове наближення до стандартів та технологій водокористування, прийнятих у Європейському Союзі.

1. Забезпечити постійний контроль за виконанням правил і норм користування водогосподарськими системами у відповідності до чинного законодавства України. Рішучіше застосовувати встановлені правові засоби впливу при порушенні даних правил та норм.
2. Провести акредитацію відомчої лабораторії по контролю за якістю питної води та укомплектувати необхідними хімреактивами та апаратурою. Тернопільській обласній СЕС вивчити питання щодо можливості налагодження постійного контролю за вмістом у питній воді хлорорганічних сполук.
3. Винести у природу та облаштувати зони санітарного захисту усіх водозаборів міста.
4. Розробити та впровадити систему заходів покращенню якості питної води – у першу чергу для забезпечення нею дитячих, навчальних, лікувальних закладів (у т.ч. застосування індивідуальних та колективних пристроїв доочистки води, забезпечення привізною водою, технологій зниження вмісту заліза, фторування, йодування і т. ін.) .
5. Провести оцінку можливостей налагодження питного водопостачання житлових районів м. Чорткова через мережу бюветів, а також шляхом використання найкращих та достатньо захищених джерел для розливу питної води у великооб'ємну тару.

***Я не можу змиритися з думкою про те, що залишу своїх дітей
з виснаженою Землею та вкороченим майбутнім.***

Альберт Гор

Завдання 4. Перехід до практики раціонального використання місцевих підземних джерел гарантованої якості виключно для питного водопостачання.

Першочергові операційні заходи:

1. Провести інвентаризацію основних джерел водопостачання м. Чорткова, визначити наявні ресурси та об'єктивні потреби у воді для забезпечення питного та господарського водопостачання.
2. Передбачити проведення моніторингових досліджень якісного стану водних ресурсів (у т. ч. наявних та потенційних джерел водопостачання) на території м. Чорткова. З метою фінансового забезпечення таких досліджень за рахунок коштів Державного фонду охорони навколишнього природного середовища України у рамках державних програм екологічного моніторингу звернутися з відповідними пропозиціями до Міністерства охорони навколишнього природного середовища України.
3. Звернутися до Кабінету міністрів України, до Народного депутата України від Чортківського виборчого округу з клопотанням щодо фінансування заходів по

реконструкції об'єктів водопостачання та водовідведення м. Чорткова за рахунок державної "Програми розвитку малих міст України" та Загальнодержавної програми "Питна вода України" на 2006 - 2020 роки".

Будь-яка криза – це можливість для позитивних перемін.

Дж. Тейлор Міллер

Завдання 5. Реконструкція комунальних систем централізованого водовідведення на основі сучасних ресурсозберігаючих технологій. Розширення мережі централізованого водовідведення. Повне припинення скидів у р. Серет неочищених стічних вод комунальних, промислових підприємств та населення.

Першочергові операційні заходи:

1. Виготовити проектну документацію на реконструкцію міських комунальних каналізаційних очисних споруд з використанням сучасних ресурсозберігаючих технологій та з урахуванням змін спектру забруднень стічних вод, що відбулися за останні роки (наприклад, збільшення вмісту речовин-детергентів). Провести реконструкцію міських комунальних каналізаційних очисних споруд та ввести їх в дію. Домогтися виділення необхідних для цього додаткових коштів із місцевих та державного бюджетів, цільових державних програм, позабюджетних фондів.
2. Виявити основні аварійні ділянки мережі водовідведення на території м. Чорткова та провести їхню реконструкцію на основі сучасних технологій.
3. ВАТ "Чортківський сирзавод", СП "Білербек-Україна", Станції технічного обслуговування автомобілів побудувати локальні очисні споруди для попереднього очищення зворотних перед скиданням їх на очисні споруди ДП "Чортківм'ясопром". ДП "Чортківм'ясопром" при стабілізації роботи підприємства провести пусконаладжувальні роботи каналізаційних очисних споруд та вивести їх на проектний режим роботи.

Перспективні операційні заходи:

1. Провести реконструкцію комунальних систем водовідведення на основі ресурсозберігаючих технологій. Охопити мережами централізованого водовідведення усі міські об'єкти житлового та громадського призначення. Повністю припинити скидання неочищених комунальних стічних вод у р. Серет.
2. При проектуванні, будівництві та реконструкції на території м. Чорткова промислових підприємств, діяльність яких пов'язана з утворенням хімічно-

забруднених стічних вод, передбачати спорудження автономних очисних споруд для їхньої попередньої доочистки перед скиданням на комунальні очисні споруди.

***Ми повинні усвідомити , що за умови задоволення головних потреб,
людський розвиток означає існувати довше , а не мати більше
Хартія Землі***

Завдання 6. Стратегічне планування розвитку міста у відповідності до принципів сталого розвитку, а також потреб захисту та відновлення водних ресурсів .

Першочергові операційні заходи:

1. У процесі розробки та ухвалення Генерального плану м. Чорткова та іншої містобудівної документації:

- доопрацювати існуючий Проект Генерального плану м. Чорткова у відповідності до вимог чинного законодавства України та стандартів ЄС у сфері питної води та питного водопостачання, цільових державних програм, зокрема “Програми реформування та розвитку житлово-комунального господарства на 2002 – 2005 роки та на період до 2010 року”.

- у процесі роботи над Проектом Генерального плану м. Чорткова врахувати необхідність розроблення проектів водоохоронних зон водних об’єктів,

- врахувати межі зон санітарної охорони та поясів особливого режиму усіх водозаборів та об’єктів централізованого питного водопостачання, визначені у відповідності до вимог сучасних нормативних документів

- визначити стратегічні заходи у напрямку захисту водозбірних територій та збереження джерел підземних вод, перспективних для розвитку міста з точки зору його водозабезпечення, що включали б раціональне планування територій у відповідності до принципів екомережі, винесення екологічно-небезпечних об’єктів за межі житлових та водоохоронних зон, створення захисних та водоохоронних насаджень і т. ін.

- переглянути висновок щодо пріоритетного розвитку інфільтраційного водозабору на р. Серет для забезпечення потреб питного водопостачання.

- передбачити стратегічні заходи щодо водопостачання міста у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного чи природного характеру,

- розробити в складі Генерального плану м. Чорткова стратегічні рішення щодо розвитку систем каналізації у районах міських новобудов, а також щодо зменшення втрат води та енергії у системах водовідведення та очистки стічних вод вод

- при розробці Генерального плану провести оцінку доцільності розвитку локальних систем водопостачання віддалених житлових районів м. Чорткова
 - при розробці містобудівної проектної документації для промислових об'єктів передбачити заходи у напрямку використання оборотних систем водокористування та поступового обмеження використання для промислових потреб вод з підземних джерел.
 - провести громадські слухання по Проекту Генерального плану м. Чорткова .
2. У відповідності до завдань Загальнодержавної програми "Питна вода України" на 2006 - 2020 роки" розробити та затвердити районну та міську "Програму сталого водокористування для м. Чорткова на 2006 – 2016 роки".
3. У зв'язку з наявними у справі водопостачання м. Чорткова проблемними питаннями передбачити у процесі розробки "Програми розвитку мінерально-сировинної бази Тернопільської області":
- здійснення заходів з поглибленої оцінки ресурсного потенціалу підземних вод;
 - визначити довготермінові прогнози змін якісного і кількісного стану джерел водопостачання м. Чорткова;
 - передбачити здійснення заходів із захисту територій водозборів та збереження джерел підземних вод, важливих для водопостачання м. Чорткова.